

Додатни капацитети
GASTRANS d.o.o. Novi Sad
и
ГАС-РЕС д.о.о. Бања Лука
Јавна расправа о нацрту предлога пројекта
Тачка интерконекције на граници
Република Србија - Република Српска у Босни и Херцеговини

Нови Сад, јануар 2024.

Садржај

1. Увод.....	4
2. Опис Пројекта додатних капацитета и процена трошкова.....	6
2.1. Потражња за додатним капацитетима на тржишту.....	6
2.2. Опис Пројекта додатних капацитета	7
2.2.1. Опис Пројекта додатних капацитета - GASTRANS.....	7
2.2.2. Опис Пројекта додатних капацитета – GAS-RES.....	8
3. Нивои понуде за капацитетне производе на ТИ	8
4. Предложен алтернативни механизам расподеле капацитета укључујући његову оправданост.....	9
5. Привремени временски оквир Пројекта додатних капацитета.....	9
6. Општа правила и услови за обавезујућу фазу	9
6.1. Критеријуми за учешће и регистрација.....	10
6.2. Садржај Понуде и процена понуде	11
6.3. Економски тест	11
6.4. Уговор о транспорту природног гаса (УТПГ)	11
6.5. Напредовање пројекта, недостатак дозвола, одлагања расположивости транспортног капацитета	12
6.6. Виша сила.....	12
7. Елемент IND и RP за приступ фиксне цене.....	12
8. Ниво обавеза корисника (F фактор)	12
9. Додатни показатељи потражње	12
10. Смањена употреба друге неамортизоване гасне инфраструктуре	12
11. Контакт подаци.....	13

Изјава о одрицању од одговорности

Скрећемо пажњу свим читаоцима да су информације и процеси описани у овом документу дати у доброј вери, али да су оквирни и да подлежу даљој ревизији и корекцији.

GASTRANS d.o.o. Novi Sad и ГАС-РЕС д.о.о. бања Лука не дају никакве изјаве или гаранције, било експлицитне или имплицитне у погледу тачности или потпуности информација садржаних у овом документу и GASTRANS d.o.o. Novi Sad и ГАС-РЕС д.о.о. Бања Лука неће прихватити никакву одговорност или обавезу ма које природе за непрецизности, грешке или непотпуност у овом документу.

Поред тога, GASTRANS d.o.o. Novi Sad и ГАС-РЕС д.о.о. Бања Лука не дају никакве изјаве или гаранције, било експлицитне или имплицитне да ће те информације остати непромењене било у ком погледу после овде наведених датума у вези са било којом темом наведеном у овом документу.

Поред тога, GASTRANS d.o.o. Novi Sad и ГАС-РЕС д.о.о. Бања Лука задржавају право да пруже нове или ревидиране информације или да измене поступке и процедуре наведене у овом документу.

1. Увод

Уредбом Комисије (ЕУ) 2017/459 од 16. марта 2017. године о утврђивању мрежних правила о механизмима расподеле капацитета у транспортним системима за гас („Уредба“ или енгл. „СМ NC“ и „NC СМ“) успоставља се усклађени поступак за понуду додатних капацитета на нивоу Европске уније, односно између држава чланица ЕУ. Уредба ЕУ („NC СМ“) пренета је у правни систем Републике Србије 20. октобра 2022. године, када је Влада Републике Србије усвојила „Уредбу о Правилима која се односе на прорачун и расподелу капацитета за транспорт природног гаса“ - у даљем тексту: „Уредба о мрежним правилима“ усвојена од стране Влада Републике Србије (Сл. гласник РС бр. 112/2022).

Правилима наведеним у овом документу за расподелу капацитета за овај Пројекат додатних капацитета такође се узима у обзир специфичан регулаторни оквир друштва GASTRANS d.o.o. Novi Sad Нови Сад (у даљем тексту: „GASTRANS“) на основу Коначног решења о изузећу (у даљем тексту: „Решење“). Наиме, GASTRANS је изузет од „приступа трећих страна“ за 90% својих капацитета, који су уговорени на дугорочној основи (Решење о изузећу бр. 40/2018-0-03/62а, Агенција за енергетику Републике Србије).

У складу с тачком 9.2.4. Правила о раду транспортног система природног гаса GASTRANSА (у даљем тексту: „Правила о раду“) и ставом 1. члан 25. Уредбе о ПРАВИЛИМА О РАДУ, GASTRANS је у обавези да спроводи Маркет тест најмање сваке непарне године, ради процене интересовања тржишта природног гаса за повећањем капацитета на Улазној и свим Излазним тачкама Гасовода.

У складу с чланом 26. Уредбе о Правилима о раду и чланом 9. Правила о раду, GASTRANS је покренуо Поступак проширења капацитета 3. јуна 2023. године. (<https://gastrans.rs/market-test-2023/>).

Тренутно на страни Републике Српске у Босни и Херцеговини не постоји оператор транспортног система (ОТС) са којим би GASTRANS координирао рад на изради Предлога пројекта. GASTRANS званично се у овом смислу обратио регулаторном телу Републике Српске у Босни и Херцеговини – Регулаторној комисији за енергетику Републике Српске (у даљем тексту: „РЕРС“). У свом одговору РЕРС је истакао да је друштво „GAS-RES“ d.o.o. Ванја Лука (у даљем тексту: „GAS-RES“) именовано од стране Владе Републике Српске као одговорно лице за реализацију „Пројекта изградње гасовода високог притиска на траси: од границе са Републиком Србијом преко Бијељине-Бања Луке-Приједора-Новог Града“ (Службени гласник Републике Српске бр. 46/2019). GASTRANS и GAS-RES усагласили су Извештај о процени потражње за додатним капацитетом, који је објављен на интернет страници GASTRANSА.

GASTRANS и GAS-RES су примили необавезујуће показатеље потражње и сачинили обједињени Извештај о процени потражње за додатним капацитетом („ИПП“), који је објављен 23. октобра 2023. године са закључком да је исказана потражња довољна да би се покренуо Пројекат додатних капацитета за нову тачку интерконекције на граници Република Србија – Република Српска у Босни и Херцеговини (у даљем тексту ТИ Србија-БиХ).

Овај документ израдили су GASTRANS и GAS-RES.

Приликом израде овог документа GASTRANS је поштовао одредбе наведене у члану 26. Уредбе о Правилима о раду и тачку 9.3.3. Правила о раду ради спровођења јавне расправе о утврђеном предлогу пројекта додатних капацитета.

Процес јавне расправе почиње на дан објављивања овог документа на интернет страници GASTRANSA и завршава се 16. марта 2024. године.

Овај Пројекат додатних капацитета са српске стране, пре свега је усмерен на потенцијална повећања техничких капацитета на ТИ дуж трасе гасовода GASTRANSA, као и продужење трасе гасовода до границе Републике Србије и Републике Српске у Босни и Херцеговини. Ако се инфраструктура догради односно Пројекат додатних капацитета се реализује, како је описано у овом документу, онда ће додатни проток природног гаса на бугарско-српској граници утицати на развој новог тржишта гаса у Републици Српској у Босни и Херцеговини.

Тренутна потрошња гаса у Републици Српској у Босни и Херцеговини, до изградње новог гасовода, износи сса $50-60 \text{ mcm}^3/\text{г}$ (15°C , $1,01325 \text{ bar}$).

Планирано повећање потрошње гаса у Републици Српској у Босни и Херцеговини износи $1,7 \text{ bcm}^3/\text{г}$ због повећане потражње за природним гасом као последица изградње неколико термоелектрана-топлана, повећане потрошње у домаћинствима и повећаног индустријског развоја, што су додатно потврдиле тржишне пројекције ГАС-РЕС.

Да би се задовољила планирана потражња потребно је повећати изградњу новог гасовода. Уколико се овај пројекат реализује, обезбедило би се снабдевање гасом из правца Републике Бугарске преко Републике Србије, системом гасовода GASTRANSA. Уговори о испорукама гаса још увек нису потписани, али ће ускоро почети преговори са добављачима.

Позивају се све заинтересоване стране да до 16. марта 2024. године у писаном облику доставе своје коментаре и предлоге везане за овај документ лицима за контакт са списка на последњој страни.

2. Опис Пројекта додатних капацитета и процена трошкова

2.1. Потражња за додатним капацитетима на тржишту

Следећи необавезујући показатељи потражње за непрекидним дугорочним капацитетима добијени су на ТИ Србија - БиХ и стога су узети су у обзир током фазе пројектовања Пројекта додатних капацитета.

У ИПП је закључено да су добијени довољни показатељи потражње да би се покренула фаза пројектовања Пројекта додатних капацитета у складу са чланом 25. став 2. Уредбе о Правилима о раду.

У следећој табели је приказана процена потражње за додатним капацитетом на страни GASTRANSA.

ТИ Србија - БиХ

Табела бр. 1

Заједничка процена потражње за додатним капацитетима (GASTRANSA и GAS-RES)	
Тачка интерконеције	Ново Село/Љесковац
ЕИС ознака	Није применљиво
Смер протока	GASTRANS, Република Србија → Република Српска у Босни и Херцеговини
Захтев достављен другим ОТС-овима? [да, назив ОТС-а] или [не]	Достављен је GASTRANSU и GAS-RES-у
Тренутни технички капацитети, Улаз у систем GASTRANSA kWh/на дан	Није применљиво
Процена потражње за додатним капацитетом [(kWh/на дан)/г]	
2026/2027.	42.000.000
2027/2028.	42.000.000
2028/2029.	42.000.000
2029/2030.	42.000.000
2030/2031.	42.000.000
2031/2032.	42.000.000
2032/2033.	42.000.000
2033/2034.	42.000.000
2034/2035.	42.000.000
2035/2036.	42.000.000
2036/2037.	42.000.000
2037/2038.	42.000.000
2038/2039.	42.000.000

Закључци заједничког ИПП-а GASTRANSA и GAS-RES-а за ТИ Србија-БиХ су да ће GASTRANS и GAS-RES прећи на следећу фазу процеса додатних капацитета и започети Фазу пројектовања да би понудили додатне капацитетне производе на ТИ Ново Село/Љесковац.

2.2. Опис Пројекта додатних капацитета

Техничке студије спроведене су на основу необавезујућих показатеља потражње описаних у извештају о процени потражње за додатним капацитетима, како је описано у поглављу 2.1. овог документа. Техничким студијама обухваћене су неопходне техничке измене на постојећем систему и изградња нових објеката са обе стране границе ради задовољења потражње.

Инвестициони трошкови представљају почетне и грубе процене. Поред инвестиционих трошкова, посјавиће се и оперативни трошкови (ОРЕХ), који такође представљају грубе процене. Ови оперативни трошкови укључују износ свих трошкова који су потребни за безбедан рад ценовода.

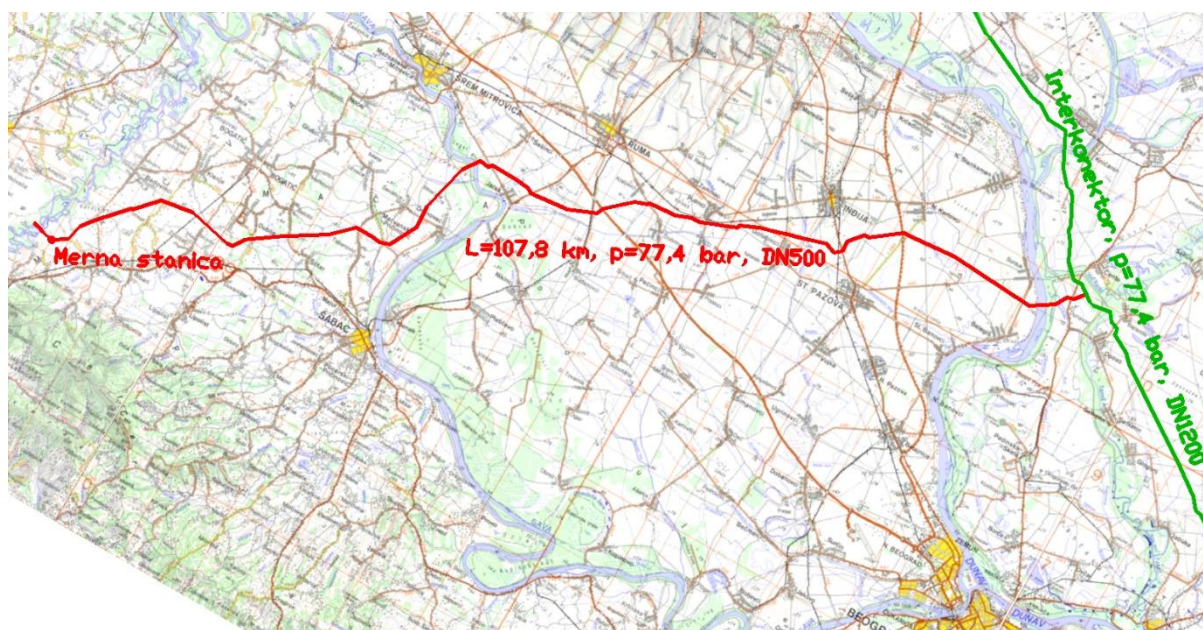
Изградња новог ценовода заснива се на претпоставци да ће сви капацитети за којима је исказана потреба (из ИПП) бити резервисани и да ће сви економски тестови бити позитивни.

2.2.1. Опис Пројекта додатних капацитета - GASTRANS

На **ТИ Србија - БиХ**, исказана је потражња од 15,330 GWh/год новог капацитета.

Нова траса која је продужетак постојећег гасовода GASTRANSA приказана је на Слици 1.

Слика 1

Нова траса гасовода према Босни и Херцеговини, Република Српска, прикључује се на постојећи гасовод GASTRANSA на његовом 261. километру и прелази границу између Републике Србије и Босне и Херцеговине, Република Српска, северно од града Лознице. Нови гасовод обухвата све потребне објекте (ценовод, мерна станица (МС), блок станице (БС), отпремне и прихватне чистачке станице, комуникациони водови, пратећи објекти, итд.). Мерне станице је потребно

предвидети на територији Републике Србије, у близини границе са Републиком Босном и Херцеговином, Република Српска. Главни технички параметри новог гасовода су:

Пречник цевовода	DN500
Пројектовани притисак (DP)	77,4 bar
Дужина цевовода	108 km
Број блок станица	3
Број мерних станица	1

У оквиру свих објеката укључујући цевовод, БС, МС и друге, потребно је размотрити двосмерни проток.

Процењена висина инвестиција приближно износи 134 милиона евра. Годишњи ОПЕХ је приближно 1,5 милиона евра.

2.2.2. Опис Пројекта додатних капацитета – GAS-RES

У складу са просторним документом одобреним у оквиру Просторног плана развоја гасовода на траси Бијељина – Брчко – Вукосавље, који је усвојила Народна скупштина Републике Српске, координате граничног прелаза треба да буду X 4952388.97; Y 7366117.11. Минимални притисак на граници који је потребан да би се обезбедио рад будућих индустријских објеката у Републици Српској је 5,9 МПа.

Планирани пречник гасовода је 500 mm, са планираним пројектованим радним притиском од 75 бара.

GAS-RES процењује да ће изградња гасовода високог притиска на траси од границе са Републиком Србијом, преко Бијељине, Брчког до Бањалуке коштати око 250 милиона евра. GAS-RES тренутно није у могућности да процени износ годишњих оперативних трошкова.

3. Нивои понуде за капацитетне производе на ТИ

GASTRANS и GAS-RES су дужни да понуде додатни капацитет на непрекидној основи као производе раздвојеног капацитета на годишњој основи за период од 5 до 15 година. С обзиром на то да са стране Републике Српске у Босни и Херцеговини не постоји ОТС са којим би се вршило спајање капацитета, додатни капацитети ће бити понуђени као раздвојени. Само непрекидни дугорочни капацитет у очекиваном правцу физичког протока ће бити понуђен на улазној тачки Кирево/Зајечар и на излазној тачки ТИ Србија-БиХ. Понуде се могу доставити за резервисање капацитета који се односе на улазну тачку Кирево/Зајечар и излазну тачку ТИ Србија-БиХ.

У складу са одредбама става 13. члана 8. и став члана 29. Уредбе о Правилима о раду, као и складу са тачком 14. став 2. Решења, ГАСТРАНС предлаже да се издвоји износ од 10% капацитета стварно изграђених додатних капацитета који ће бити понуђен као краткорочни капацитет у складу са механизмом расподеле капацитета који је прописан тачком 12 став 3 Решења.

4. Предложен алтернативни механизам расподеле капацитета укључујући његову оправданост

GASTRANS не намерава да примењује алтернативни механизам расподеле капацитета (у даљем тексту: AMP) за Пројекат додатних капацитета.

GASTRANS ће понудити додатне капацитете на годишњој аукцији годишњих капацитета као стандардне производе раздвојеног капацитета на аукцијама са сукцесивним растућим ценама у складу са чланом 17. Уредбе као стандардну опцију, као и у складу са чланом 8., ставови 13. и 14 Уредбе.

Услови и начин расподеле капацитета на улазу у систем GAS-RES биће дефинисани накнадно у обавезујућој фази.

5. Привремени временски оквир Пројекта додатних капацитета

Ово поглавље описује предложени временски оквир за закључење Пројекта додатних капацитета и даје процену могућег времена потребног за реализацију нових додатних капацитета.

Јавна расправа о Пројекту додатних капацитета биће отворена до 16.03.2024. године. Средином маја 2024. године, GASTRANS намерава да заврши и поднесе предлог пројекта Агенцији за енергетику Републике Србије.

Ако буде утврђена оправданост реализације додатних капацитета, GASTRANS ће на својој интернет страници објавити Пројекат додатних капацитета као и модел уговора о приступу систему и транспорту природног гаса за додатне капацитете које Агенција за енергетику Републике Србије одобри, најкасније у року од два (2) месеца пре објављивања аукције за годишњи капацитетни производ на коме ће додатни капацитети бити понуђени на уговарање.

GAS-RES ће, у мери у којој је то могуће, комуницирати са РЕРС-ом о даљим корацима и спровести неопходне активности у вези са пројектом додатних капацитета, како би истовремено ставио на располагање модел уговора о приступу систему и транспорту природног гаса као GASTRANS.

6. Општа правила и услови за обавезујућу фазу

Ово поглавље описује општа правила и услове које GASTRANS и GAS-RES намеравају да примене за учешће заинтересованих страна у обавезујућој фази.

Обавезујућа фаза ће бити отворена за све заинтересоване стране, укључујући оне које нису доставиле индикаторе необавезујуће потражње.

Приступ услугама транспорта путем преносних система GASTRANSA и GAS-RES-а биће дозвољен непристрасно и на равноправној основи свим заинтересованим странама.

GASTRANS ће захтевати да све заинтересоване стране испуне услове прописане чланом 3. Правила о раду GASTRANSA и да испуне специфичне захтеве наведене у наставку овог документа.

Додатни капацитет ће бити понуђен Учесницима у трајању од најмање 5 узастопних гасних година, са најранијим могућим датумом почетка на дан планираног проширеног комерцијалног рада (у даљем тексту: „E-COD“) и најкаснијим могућим датумом завршетка на дан који наступи раније од (i) завршетак 15. гасне године након планираног проширеног E-COD и (ii) завршетак периода изузећа GASTRANSA (1.1.2041).

Конкретни детаљи услова, као и периоди (минимални и максимални) за које ће бити понуђен капацитет преносног система GAS-RES биће дефинисани касније, током обавезујуће фазе, са циљем да се у максималној могућој мери ти услови ускладе са условима које је одредио GASTRANS.

6.1. Критеријуми за учешће и регистрација

Како би могли да приступе преносном систему GASTRANSA, подносиоци захтева ће морати да испуне захтеве прописане чланом 3 Правила о раду GASTRANSA (ПРИСТУП СИСТЕМУ) како би им био омогућен приступ систему. Подносиоци захтева који су већ регистровани неће морати да спроводе поступак регистрације.

Додатни захтеви се могу предвидети у оквиру документације у обавезујућој фази.

Сви подносиоци захтева ће морати да GASTRANSU и GAS-RES-у доставе гаранцију за озбиљност понуде најкасније три (3) радна дана пре дана аукције у оквиру које ће додатни капацитети бити понуђени, а у случају GAS-RES у року за достављање обавезујуће понуде у виду:

(i) неопозиве, безусловне, плативе на први позив и без протеста банкарске гаранције коју је у складу са једнообразним правилима за гаранције на позив 758 (URDG 758) издала банка односно финансијска институција која има дозволу за рад издату од стране Народне банке Србије и која је прихватљива за GASTRANS и ГАС-РЕС, односно страна банка или међународна финансијска институција која има рејтинг „BBB-“ од стране „Fitch или Standard & Poor’s“, односно „ВааЗ“ од стране „Moody’s“;

или

(ii) средстава у еврима или еквивалентном износу у српским динарима односно (према средњем курсу Народне банке Србије на дан депоновања средстава, односно у случају ГАС-РЕС у према званичном курсу за ковертибилну марку на дан депоновања средстава), без икаквих банкарских трошкова и сличних одбитака, депонованих на посебан депозитни рачун код агента за депоновање, који је банка прихватљива за GASTRANS односно ГАС-РЕС, заједно са налозима да се таква депонована средства издају од стране агента за депоновање само по пријему писане потврде GASTRANSA односно ГАС-РЕСА.

Неопходно је да износ гаранције за озбиљност понуде буде најмање 100.000,00 евра.

Ради избегавања сваке сумње, у случају GASTRANSA, подносиоци захтева нису дужни да доставе гаранцију за озбиљност понуде ако:

- задовољавају Критеријуме изузећа на основу рејтинга прописане у Правилима о раду GASTRANSA или
- у моменту подношења понуда имају са GASTRANSOM важећи дугорочни Уговор о транспорту гаса.

Подношењем понуде на аукцији у случају GASTRANSA или обавезујуће понуде у случају GAS-RES-а подносилац прихвата да:

- ће подношење понуде на аукцији и обавезујуће понуде у случају GAS-RES-а представљати неопозиву обавезу за склапање Уговора о транспорту природног гаса (УТПГ), што у случају ГАСТРАНС зависи искључиво од успешног исхода економског теста – ЕТ;
- у случају негативног исхода ЕТ-а, GASTRANS ће вратити гаранцију за озбиљност понуде (банкарску гаранцију/издати депоновани износ са депозитног рачуна) и уговором се неће додељивати никакав транспортни капацитет;
- у случају нуле односно позитивног исхода ЕТ-а, подносилац захтева којем се капацитет успешно додељује на основу резултата аукције склапа УТПГ (и тако постаје Испоручилац) и доставља компанији GASTRANS гаранцију за извршавање својих новчаних обавеза из УТПГ.
- Уколико Учесник не потпише УТПГ, GASTRANS ће захтевати активирање гаранције за озбиљност понуде, без икакве обавезе да утврди односно образложи разлоге за такав захтев.

GAS-RES задржава право да даље разради посебне услове за регистрацију и учешће заинтересованих лица у фази спајања, узимајући у обзир важеће прописе и правни оквир важећи за територију Републике Српске (Босна и Херцеговина) у области транспорта природног гаса, у тренутку када услови обавезујуће фазе буду дефинисани.

6.2. Садржај Понуде и процена понуде

GASTRANS ће спровести аукције за додатне капацитете, подношење понуда, процену понуда и додељивање капацитета у складу са чланом 28. Уредбе о Правилима о раду.

GAS-RES ће вршити подношење обавезујуће понуде, оцену понуда и доделу капацитета у складу са условима прописаним правилником о обавезујућој фази.

6.3. Економски тест

Економски тест/тестови вршиће се у складу са чланом 21. Уредбе о Правилима о раду.

6.4. Уговор о транспорту природног гаса (УТПГ)

Коначан позитиван исход ЕТ-а који води до раализације Пројекта додатних капацитета зависи од прихватања релевантног УТПГ-а од стране свих подносилаца захтева са успешно расподељеним капацитетом на основу резултата аукција.

6.5. Напредовање пројекта, недостатак дозвола, одлагања расположивости транспортног капацитета

GASTRANS и GAS-RES ће са релевантним подносиоцима захтева доставити информације о напредовању Пројекта додатних капацитета.

Потписивањем УТПГ-а, сматраће се да је подносилац захтева прихватио да ће се, у случају да се не исходују или се одложе овлашћења, дозволе, права службености и друга релевантна права на земљиште потребна за фазу изградње пројекта, временски оквири за спровођење Пројекта додатних капацитета сматрати продуженим сходно томе, а GASTRANS и GAS RES неће сносити одговорност ни према једном Учеснику у вези са таквим одлагањем.

6.6. Виша сила

Одредбе које се односе на вишу силу биће садржане у УТПГ-у.

7. Елемент IND и RP за приступ фиксне цене

Овај одељак није примењив за дати Пројекат додатних капацитета.

8. Ниво обавеза корисника (F фактор)

Ниво f-фактора одређује Агенција за енергетику Републике Србије у складу са одредбама члана 22. Уредбе о Правилима о раду.

9. Додатни показатељи потражње

До датума објављивања овог документа нису примљени нови показатељи потражње након истека необавезујуће фазе за додатни капацитет.

10. Смањена употреба друге неамортизоване гасне инфраструктуре

Уколико се Пројекат додатних капацитета реализује, технички капацитет GASTRANSА ће се повећати, што ће произвести додатну употребу гасовода. Овај одељак, стога, није релевантан за GASTRANS.

С обзиром на чињеницу да ће у Републици Српској у Босни и Херцеговини бити изграђен нови ценовод, ова деоница није релевантна за GAS-RES.

11. Контакт подаци

GASTRANS d.o.o. Novi Sad НОВИ САД
Народног фронта 12
21000 Нови Сад
Република Србија
Руководилац Групе за комерцијалне операције

Саша Павковић
+381 66 803 3398
commercial@gastrans.rs

GAS-RES д.о.о. Banja Luka
Веселина Маслеше 20
78000 Бања Лука
Република Српска у Босни и Херцеговини

Владимир Ајдер
Телефон: +387 51 22 99 72
Адреса е-поште: v.ajder@gasres.com